

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolvas szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 164. szám.

Szerda, július 22.

A pápa halálához.

Nagybeeskerek, július 22.

Immár a ravatalon fekszik XIII. Leo s a ki végig olvassa a közvélemény összes megnyilvánulásait, tisztában lehet azzal, hogy halálát mindenfelé pótolhatlan csapásnak tekintik a keresztény világra. Még pedig az egész keresztény világra, mert a nem katolikus emberek is arról vannak meggyőződve, hogy a reformáció óta egyetlenegy olyan pápája nem volt a római egyháznak, aki lelkiismeretbeli bűntudatát annyira össze tudta volna egyeztetni a történelmi evolúcióval s aki a kereszténység türelmes szellemét oly tisztán képviselte, mint a most elhunyt pápa.

Hogy miben rejlett az ő nagy ereje és hatalma? Talán éppen abban, hogy a világi politikai nyű öktől megszabadított egyház képebb a krisztusi rendelés végrehajtására, mint a világi hatalommal is bíró pápa.

IX. Pius a harc embere volt, XIII. Leo a békének pápája.

III. Napoleon trónjának összeomlása az egységes, abszolút ausztriai birodalom nagy átalakulása, valamint a francia köztársaság berendezése, a protestáns-német vezérhatalom föllépése és a szocializmus rohamos elterjedése korában a római világegyház élén szinte nem is lehetett volna tökéletesebb s az emberiség békés fejlődésének megfelelőbb alakot képzelni Szent Péter széknél, mint a milyen volt haláláig XIII. Leo fehér, szelid alakja. Hatalmas lelkével keresztül látott ez a férfi a legujabb kor minden szellemi és erkölcsi eszméin, jellemének nemes szelidségénél fogva pedig az államok és népek nagy ellentéteinek elsimitására volt hivatva. A poroszországi kulturharc kiegyenlítésében tünt ki először lelki nagysága. A mióta a félelmes Bismarck is meghajolt e hatalmas szellem felsőbbsege előtt, mindenki

tudta, hogy Leo az új korszak gondviselés-szerű egyházi fejedelme s hogy egyházi kormányzása nem folytatása IX. Pius szertelenségének.

A történelmi tények mindenben igazolták XIII. Leot. Svájc teljes vallásos békéje; Franciaország többszörös megmentése a kulturharc szörnyűségeitől; az oroszországi katolikusok helyzetének rendezése és tegyük hozzá: a magyar egyházpolitikai reformok békés lezajlása is az ő egyházfejedelmi szellemének békés és bölcs kisugárzása volt. Hogy mennyi áldást árasztott a világra eme szelid, apostoli férfiúnak lelki uralkodása, mindenki megmérheti azzal, ha fölteszi magának azt a kérdést, hogy mi történt volna a mi hazánkban akkor, ha a kötelező polgári házasság és a többi egyházpolitikai törvényért való küzdelem a katolikus egyházban IX. Pius politikájával összehasonlítható s a fokozatos elsimitás helyett az egész vonalon harc támad a lelkieken, de sőt a nemzetiségi kérdésekben is?

Az elmúlt években is láttuk, mint iparkodott a délszláv világ katolikus része az egyházi tekintélyre támasztott alakban élesíteni föl egy délszláv állam alakításának merész politikáját. A délszláv katolikusok Zágrábba csábítása és a római S. Girolamo-intézetben tett kísérletek a magyar állami felsőség ellen irányított támadások voltak s megannyi előzményei egy nem sikerült politikai irtóharcnak. És íme, a Rómára való délszláv támaszkodás Rampolla minden kedvezése mellett is összeomlott, mivel XIII. Leo lelki nagysága visszautasította.

A katolikus egyház belső életében is nagy nyomokat hagyott különben az ő pápasága. A római egyház kétségtelenül konzervatív hatalom. Világtörténelmi szerepe mindig a rend kultusza s ama bizonyos visszatartás és fékezés volt. Leo pápasága nem lehetett tehát liberális. Azonban az

egész egyházon meglátszik mégis az ő tudományos és szabadabb szellemének a hatása. XIII. Leo még a természettudományos gondolkodáshoz is közelebb tudta hozni az egyházat. Tudva van, hogy az indexről is számos olyan könyvet letöröltetett, a melyeket a bibornokok kollégiuma oda tett. Sőt Sienkiewicz híres Quo vadis című regényéért külön elismerését fejezte ki a szerzőnek. Az ő pápasága alatt a szabad vizsgálódás megmenekült a régi terhektől s a tudományos szellem magában a hierarchiában is igen nagyon emelkedett. És mindezek mellett nem gyöngült a fegyelem. A szerzetek megrendszabályozása és az egyház népies hagyományainak felélesztése lelki hódítás volt a szocializmus ellen s ennek érdekerületén, a nagy néptömegek közt. A nemzetközi szocialisták nem ok nélkül gyűlölik annyira a papokat; de vajjon nem lett-e ez által a szocializmus rombolóbb eszméinek terjedése megakadályozva s nem pusztult-e ki, csaknem egészen, az anarchizmus örülete?

Íme ezek XIII. Leo kormányzásának főbb eredményei és a nagylelkű pápa felől jellemvonásai. Most, hogy a nemes és nagy férfiú földi maradványai a ravatalra kerültek és Rómában a pápaváltozás történelmi aktusai és szertartásai végbemennek, a művelt világ nem ok nélkül emlegeti hálával eme valóban nagylelkű pápa kormányzását, mely annyi jótéteménnyel árasztotta el a nemzeteket. S nagy és igaz fejedelmi érzés által indítva fejezte ki az apostoli széknel szeretett királyunk is mély fájdalommal Leo halálán, akit gyermeki szeretettel szeretett s egy nagy király bölcsességével méltán tisztelt.

Utána kettő következhet. A konkláve vagy olyan pápát választ, aki az ő szellemében a béke apostola lesz, már a mennyire ezt a három hatalom: Ausztria-Magyarország, Franciaország és Spanyolország

A „TORONTÁL“ tárcája.

† XIII. LEO.

XIII. Leo, a kath. egyház feje, Krisztus helytartója, elhagyta ez árnyékvilágot; lelke visszatért Teremtőjéhez, hogy számot adjon sáfarkodásáról. Mindenütt, hol katolikusok vannak, a legféltettebb faluban is, a harangok mélabus akkordjai hirdetik a szentatyát, a pápa halálát. A gyász, bár fájdalommal tölti el az egyház hű gyermekeit, még sem sujtja le őket. Megadásal fogadják az isteni gondviselés végzését; hisz elérte az emberi életkor végső határát, melyet elérni csak keveseknek jut osztályrészül.

Midőn nagy pápánk az örökkévalóság küszöbét átlépi, szenteljünk néhány percet emlékének, tekintsünk vissza életére, áldásos működésére.

XIII. Leo nagy volt mint ember, de kiválóan nagy volt mint pap és pápa. Nagy szellemek tulajdonsága, hogy önmaguk iránt szigorúak, másokkal szemben elnézőek. Az engesztelékenység szelleméről híres volt XIII. Leo. Tudvalevő dolog, hogy az ő bölcs mérséklete vetett véget a porosz kulturharcnak. Jeles tulajdonságai és szeretetre méltó szelid lelkülete a pápa tekintélyét nagyban emelték. Nemcsak katolikus hívői,

hanem más vallásuk, fejedelmek és népek, tisztelettel hajoltak meg előtte.

Elve az volt, hogy nem legyőzni kell a velünk nem egyértelműeket, hanem igenis meggyőzni az igazság erejével. Ez okból megnyitotta a kutatók előtt a vatikáni könyv- és okmánytár, mi által a történelemnek nagy lendületet adott és sok téves nézet a kellő megvilágításba hozatott. A papságot a bölcsélet tanulmányozására serkentette; ebből kifolyólag keletkezett a budapesti egyetemen is a thomistikus bölcsészeti tanszéke. Szíve-lelke égett a tanulmányokért. Kivált ő ezenfelül mint költő is; költeményeinek magyar fordítása sajtó alatt van.

Legnagyobb mégis mint pap és pápa volt. Róla joggal mondható: Sacerdos et pontifex secundum cor Dei. Mély, tántoríthatatlan hit, igazi benső áhitat és buzgóság s feddhetetlen élet jellemzik őt.

A felekezeti villongások következtében szét-húzó kebleket egységre buzdította. Híveinek meghagyta, hogy a tévedőkért imádkozzanak. A jó anya szívét tartotta az egyetlentekedő testvérek legjobb békéltetőjének. Azért Krisztus anyját, mint a keresztény népek közös anyját kiválóan tisztelte; az ő tiszteletét fokozni volt leghőbb vágya. Akaratához képest magunkat és elleneinket a rózsafüzér imádsága által a szt. Szűz anyai szeretetébe s oltalmába ajánljuk. A magyarok Nagyasszonyának tiszteletére nemzetünk számára

külön ünnepet rendelt, mint az Mária országához illő és méltányos.

Hogy szent hivatalát, mint Jézus Krisztus földi helytartója és a világhódító keresztény eszmék, a szeretet vallásának legfőbb letéteményese, minél méltóbban betöltse, azon buzgólkodott, hogy boldogságot kereső lelki gyermekeit a boldogság és jólét legbiztosabb alapjának, a szeretetnek kuforrásához, Jézus szent szívéhez vezesse. Miért is rendezte a szt. Szív tiszteletét, megállapította szertartásait, elrendelte a szt. Szív litániáját, hogy az egyház minden fia azon Szív melegétől gyulladjon szeretetre, mely végtelen szeretetében saját vére árán az egész emberiséget magához ölelte.

A mai hitetlen, materialisztikus kornak élő hitre van szüksége; a szív igaz áhitatára. Hogy Isten a bizalomteljes, az élő hittől áthatott imát meghallgatja, mutatja életében egy esemény. Perugiai érsek korában végnélküli eszések végronlással fenyegették az egész világot. Ő közös imára hívja fel a hívőket és ködöket rendel el. A mint a szentséggel kezében a meginduló körmenet élén halad, figyelmeztetik, hogy a zuhogó záporban ne tegye ki magát a teljes átázásnak. De ő csak nyugodtan haladt tovább, s íme — a zápor enged, a felhők lassanként oszla- doznak, s a körmenet végén feltűnik az égen az oly rég nem látott sugárzó nap. A veszély elmúlt. A nép hálálkodott Ura Istenének. Valóban rá illők a szentírás szavai: „Justus ex fide vivit.“

kizárási joga meg nem gátolná. Vagy olyan pápát, aki az „ecclesia militans” hadvezére lesz és fölveszi a harcot mindenütt a római katolikus egyház hatalma érdekében. Mindenkinek van elég oka reszkette gondolni erre az utóbbi eshetőségre, melynek, fájdalom, bizonyos alkalmasszerűsége is van olyan időben, mint a mostani, a hol a nemzetek politikai berendezései sokfelé ingadoznak és a szláv világban szokatlan harci kedv mutatkozik.

A katolikus egyház ősi szervezetében azonban a garanciák nagy sokasága található föl. És ez az oka, hogy a pápaválasztásban rendszeresen a korhoz illő bölcs előrelátás nyilatkozik meg. Inkább ezt reméljük tehát, mintsem hogy egy olyan véletlenről feljünk, mely a világ fejlődésének nyílt háborút üzenne s Magyarországnak mostani nehéz helyzetét még kinosabbá tenné.

A jegyzői hivatalok vizsgálata.

— július 22.

A Széll Kálmán-féle egyszerűsítés következtében a hivatalvizsgálatok is módosultak, de a vizsgálatok ma is a régi rendszer szerint történnek, főszóly az írásbeliségre van fektetve.

„Meg van-e ez, vagy amaz nyilvántartás? Ki van-e függesztve a törvények jegyzéke? Ki vannak-e töltve az „ablakok”? Rajta van-e a bélyegző az úgyszólván? stb. stb. Mind olyan kérdések, melyekre ha helyes a felelet, úgy nincs veszve Magyarország.

Hát kérem én ebben nem találok a hivatalvizsgálatot kimerítettnek, sőt ezeket oly lényegtelen dolgoknak tartom, hogyha megtekintem is, futólag tekintem azt meg. Mert a főbíró otthon hivatalában is tudja már azt, hogy melyik jegyzője felel meg hivatalának pontosan s melyik nem?

Okát e bürokratikus intézkedéseknek pedig abban találom, hogy, midőn kiváló közigazgatási férfiak voltak ez ügyben tanácskozára hívva, bármily gyakorlati indítvánnyal fordultak egyik vagy másik ponthoz, azzal szakították félbe: „Már ezen változtatni nem lehet, ezt már így állapította meg a kegyelmes ur!” Megtörtént pedig ez többek között egy gyakorlati eljárásról ismert alispánnal is.

Megyének vezetői azonban változathatnának ezen az állapoton, rendeletileg vagy határozatilag, kimondva azt, hogy a főbíró a való életet vizsgálja meg a községekben. Az életből szerzett tapasztalatait, az itt-ott előforduló stagnáció okait, bajok megszüntetésére irányuló javaslatait terjeszse fel felentes hatóságához s ha ezen bajok, hibák orvosolhatnának, a szükségesletek kielégítenek, felel meg a közigazgatás kitűzött feladatának, mert a közigazgatásnak az élet szükségleteit kielégíteni a főfeladata.

A főbíró, ha kimegy a községbe, látogassa és hallgassa meg egyik-másik gazdát, egyik-másik

szegény embert, tudakolja tőlük a mindinkább terjedő szocializmus okait, megélhetési és adófizetési képességük felül szerezzen meggyőződést, ha valahol hibát talál, javítsa vagy javíttassa azt ki, vagy ha azt hatáskörében nem tehetné, tegyen erre nézve illetékes helyen javaslatot. Ekkor nem fog előfordulni az a körülmény, hogy egy község ellen kimondatik a felelősség oly időben, midőn a népek vetőmag és kenyérre valója sem termelt. A pénzügyi közegek rendszeresen csak a kincstár érdekeit képviselik, de van oly helyzet, midőn a tulbuzgóságnak féket kell vetni s ez a közigazgatás feladata. A községi jegyzőre e tekintetben nem hallgatnak, érdekelteknek tekintik őket, felettes hatóságoknak kell tehát a kezdeményezést kezükbe venni.

Itt van az iskolaügy; látogassák meg az iskolákat, nem tulzsufoltak-e? Intézkedjenek új megfelelő iskolahelyiség felállítására, ha a község anyagi ereje ezt megengedi, szorítsák erre a községet, vagy igyekezzenek államsegély kieszközölésével azt lehetővé tenni. Mi az oka a mulasztásoknak? Elvannak-e látva a szegény gyermekek ruhával? tankönyvekkel?

A közegészségi viszonyok, adóügy, árvaügy, társadalmi kérdések, utcák és terek fásítása, szegényügy, legeltetés, mezőgazdaság stb. stb. mind oly kérdések, melyek érdekelhetik a közigazgatási hatóságot.

Fontos a község okszerű gazdálkodása. Igen sok község van, mely uszik az adósságban s 2000 hold jó legelője 1000 koronát jövedelmez évente, mi uton és módon lehetne ezen segíteni?

A községeknek is — legalább a jól vezetett községeknek — kell hogy valamely gazdasági politikája legyen. Ezen politika helyes keresztül vezetése sokszor sok embernek ad kezébe kenyeret. Hány esetben előfordul az, hogy a vaskalapos képviselőtestület nem érti meg vezetőjének nemes intencióit s legjobbra irányított törekvéseit leszavazza. Mily jó ily esetben, ha a felettes hatóság támogatja azt a vezetőt s egyesült erővel sokszor sikerül meggyőzni az ellenkezőket. Ezen szociálgazdasági politika megismerése, annak támogatása a községeknek emelése, sokkal nemesebb és szebb feladata egy főbírónak, mint az irattár vagy iktató megtekintése.

Ha IV-ik Henrik minden vasárnap tyukot kívánt a szegény ember fazekába, miért ne tehetnének azt mi is? Azt hiszem, IV. Henrik sokkal gyakorlatibb oldalról fogta fel a dolgot, mint a mai rubrikás közigazgatás.

Természetes, hogy ez esetben a község vezetőjét, a jegyzőt nem szabad annyi irodai munkával megterhelni, hogy a papirtól ne lássa meg az életet, adni kell neki munkaerőt, kik végezzék a sablonos közigazgatást. Ő pedig irányítsa és vezesse a község szellemi és anyagi előhaladását s akkor már megfelel kötelességének.

Ezek volnának röviden előadva nézetem a hivatalvizsgálatokról, ezek volnának a gyakorlati élet követelményei, s ha szeretett alispánunk székfoglalójában mondottához képest, ez irányban fogja utasítani a járási főnököket, úgy hiszem, pár év múlva nem lesz toráki sztrájk, többi zendülés, hanem lesz egy aránylagos jólét, midőn elmondhatjuk: „boldog a magyar”.

Egy községi jegyző.

Méltán sirathatjuk benne a tudóst, a költőt, a papot: lelkiünk vezérét, a részvét-teljes szeretet emberét, kinek atyai szíve egyaránt keblére ölelte a gyengét és erőt, a fejedelmet csakugy, mint a szegényt, de becsületes munkást, a tévedőt ugy, mint az igazat, kinek mindenki számára volt biztató szava. Korunk legnagyobb s legégetőbb kérdéseit szakszerű tudással, érző részvevő szívvél fejtegette. Nincs a társadalmi életnek fontosabb kérdése, melyet fenkölt szellemű körleveleiben ne tárgyalt, meg nem világított volna. Majd a házasság szentségéről, majd a családi tűzhely szentélyéről, majd a nevelésről, a szociális bajokról s azok orvoslásáról stb. értekezett. Különös gondját képezte a sajtó. Tapasztalva azt, mennyi bajt okoz a tisztességtelen vagy lelkiismeretlen sajtó, minden arra való embert, kiben a jó, igaz, szép és nemes iránti érzék még él, arra buzdít, hogy küzdjön a rossz sajtó ellen. Szálló igévé lett ezen mondása: scriptis scripta opponenda!

A harang bus szavára a földkerekségén mindenütt élő keresztények milliói oda fordulnak imájukban, hol az ő nemes lelke már időzik, kérve az igazságos bírót, hogy a jutalom koronáját meg ne vonja attól, ki Péter hajóját valóban válságos időben nemcsak kormányozta, hanem általános tisztetlet tárgyává tette. Igazságot hirdetett, igazságot keresett, sikert és méltányos elismerést ara-

tott. A mai korban minden komoly ember bár nem szóval, de gyakorlatilag, teltben intézte hozzá Péter szavait, melyeket valaha Krisztus Urunkhoz intézett: Uram, kihez mennénk, az örök élet (az igazság) igéi nálad vannak. Így tapasztaltuk mindannyiszor, valahányszor hosszú életének egy-egy ünnepeit ültük. Közérlő-távólról odasereglettek a hívek ezrei. De nemcsak hívei, hanem az egyházon kívül állók is tisztelettel keresték fel személyesen, küldöttségileg vagy üdvözölő levélben. Közismeretű dolog azok a zarándoklatok, melyekben a hü katolikusok szeretetük adóját rótták le a nagy pápa iránt. Ilyen alkalmakkor gyakran kérdeztem egy-egy a zarándoktról visszakerült ismerősömet: milyen a pápa? annyi mindenféle alakban láttam már arcképet, a melyek többnyire elütők egymástól. Melyik a legsikerültebb? Mindannyiszor azt a feleletet kaptam, hogy valamennyi jó és tulajdonképpen egy sem az. Rendkívüli ember ő. Ha látod beszélni, szinte átszellemül és magával ragad. A szemében rejlő életet, melyből visszatükröződik szellemi, lelki nagysága, azt képből nem lehet visszaadni. Azért róla igazán jól sikerült arcképet sohasem fogsz látni.

Nagy volt ő életében, nagy még halálában is. Nyugodtan várta a halált, mely őt lelke éltető napjával, az Üdvözítővel egyesíti.

Emléke szívünkben él; nevét a történelem teszi dicsővé s halhatatlanná.

Brunner Jakob.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/3 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/3-tól 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből a gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

— **A pápa halálhíre.** XIII. Leo pápának halála Nagybecskerekben is mély megdöbbenést keltett. Immár két hete, ő szentsége legutolsó betegségének első percétől kezdve tisztában volt vele mindenki, hogy az egyházfejedelem menthetetlenül el van veszve; halála hírére, mely tegnap reggel érkezett Nagybecskerekre, mégis megilletődtek az emberek. Reggel 10 órákor a „Toronto” külön kiadásban jelezte, hogy ő szentségét megváltotta szinte hősiessé viselt fájdalomtól a halál és a község kíváncsian olvasta a tudósításokat. A román kath. plébánián mindeztideig nem kaptak hivatalos értesítést, de azért egy a plébánia-templomra, valamint a plébánia épületére, továbbá a piaristák templomára és a női zárdára kitűzték a gyászlobogót s ugy a tegnapi, mint a mai nap folyamán elvégezték a szokásos harangozást, jelezvén, hogy a kereszténységnek legfőbb feje immár kihűlt testtel fekszik a Vatikánban.

— **A lázárközi jegyző jubileuma.** Említettük, hogy Lafleur Péter lázárközi jegyző jubileuma alkalmából Ferch Rezső rudolfsnádi jegyző 14 koronát küldött, amiért most a község ez uton fejezi ki hálás köszönetét. Helyreigazításul közöljük itt egyúttal, hogy az üdvözölők között szereplő Molnár Sándor nem a r. écskai jegyző, hanem aradi számvevő.

— **Átjáró a hidhoz.** Mint említettük, a tanács a kishid lebontása következtében keletkezett kerülőt megrövidítésére a növénylet ovodáján át az egylet beleegyezésével átjárót készített. Az átjáró tegnap már el is készült s most a Jókai-utcából az ovoda telkén át lehet az ideiglenes hidhoz jutni.

— **A szegedi Tisza-szobor.** Mint Szegedről írják: Tisza Lajos gróf szobra tegnap oda érkezett és ideiglenesen a vasuti állomáson marad. A szobor szállítási és alapozási költségeit Fadrusz János fedezi. A tanács a mérnökségtől kért véleményét az iránt, hogy a Széchenyi-tér azon tükörparkjának, ahova a szobor jön, átalakítása mennyibe kerülne. A költségek 8000 koronát tesznek ki. A leleplezés október havában lesz.

— **A késedelmi kamat az ex-lexben.** Az adóhivatalok nem tudták, hogy hogyan számítsák a késedelmi kamatot az úgynevezett ex-lexben nem fizetett adó után. Az egyik kerületben semmi-féle késedelmi kamatot nem szedtek, a másikban az ex-lex idejére is követelték. A pénzügyminiszter most rendeletet adott ki, amelyben figyelmezteti az adóhivatalokat, hogy csak azok után az adótartozások után számíthatnak késedelmi kamatot, amelyek már az ex-lex előtt esedékesek voltak. Az ex-lex ideje alatt, tehát május elseje óta esedékessé vált adótartozások után késedelmi kamat nem jár.

— **Anna-bál Bégaszentgyörgyön.** A „Bégaszentgyörgyi parkegyelet” f. e. július hó 26-án a községi parkban zárlkörű Anna-táncvigalmat rendez. Belépődíj személyenként 60 fillér. Kezdeté este 8 1/2 órákor.

— **Orfeum.** Lichtenstein Soma társulata tegnap óta játszik a kaszinóban. Az eső a terembe kergette ugyan a vendégeket, de azért olyan jól mulattak, mint igen régen. Ezúttal szerencséje van Marcoinnak, mert tulzás nélkül állíthatjuk, hogy ilyen orfeum-társulat a Folies caprices vendégszerelése óta nem járt Nagybecskerekben. Poldi Flott, a sikkes tánc-szubrett, Jacques Paul, a nagy intelligenciájú szalon komikus, Wagner Ferenc, a pompás humorú bécsi komikus, Hans Bartl, a hatalmas hangu tiroli énekes, továbbá Tarján Gusztó, Manon Eugenia, Bella Irma, Szécsi Etel, Fredy Riza s az igazgató maga, mindmennyi kiváló erő, mely egész este a logkellemebben szórakoztatta a községet. A társulat csak néhány napig marad Becskerekben.

— **Sztrájkoló bányászok.** Az osztrák-magyar vasut aninai hamoraiban tegnapelőtt háromszáz munkás sztrájkba lépett. A gyár ötezer munkása között nagy összetartás van s így attól félnek, hogy az összes munkások kimondják a sztrájkot. Ezt igazolni látszik az is, hogy tegnap már a vasöntőde, a henger és szeszgyár munkásai is a sztrájkolókhöz csatlakoztak s most már összesen ezernegyszáz munkás áll bérharcban. Valószínű, hogy hozzájuk fognak csatlakozni az összes bányászok is.

— **A „sárga fiúk.”** Tor-Józseffalván mult vasárnap Markov Damjan és Száva testvérek, a köznyelven „Sárga fiúk”-nak nevezett legények a Lyubkó-féle kocsmában Ignjácsev Radával

iszogattak mikor odavetődött a négy Kosztics testvér, kikkel emezek régi gyűlölködésben éltek. Mikor a fejükbe szállt a szesz a legényeknek, rárohantak amazokra s mikor azok az utcára hátráltak, kettőt közülök a pocsolóba vágta, a másik kettőnek pedig a fejét beverték. Koszticséknak anyja s nővérük is segítségükre jött s ekkor ezek bicskát rántottak és Markovékat összeszurkálták s ha Rakics Luka, a kocsmáros közbe nem lép, talán emberhalál is lett volna. Így azonban csak néhány heti munkaképtelenség s négy rendbeli följelentés lett a vasárnap mulatság vége.

— **A fürdés áldozatai.** Mint Csebzáról jelentik, vasárnap ott fürdés közben négy ember bele fullt a Temesbe. A szerencsétlenül járt áldozatok holttestét tegnap huzták ki a vízből és személyazonosságukat azonnal megállapították. Az eset annál megrendítőbb, mert csupa fiatalember az áldozat.

— **Megölte a kasza.** Kalácsán tegnap egy Ardelean Páva nevű földész feleségével kocsin hazafelé tartott a földekről. Utközben az asszony oly szerencsétlenül esett hanyatt a kocsihoz, hogy a kasza a hátán keresztül hatolt és a szívet szurta keresztül. Néhány órai kínlás után sebébe belehalt. A vizsgálatot megindították.

— **Megőrült tisztviselő.** Mint Temesvárról írják, Hertelendy Géza 54 éves dohánygyári tisztviselő tegnap hirtelen megtévelyodott. Feleségére vetette magát, kit meg akart fojtani s aztán kiugrani az ablakból. Az asszony segélykiáltásaira elősiettek a szomszédok, a szerencsétlen embert ártalmatlanná tették. E közben hirtelen összeesett és nyomban meghalt, az orvosok véleménye szerint szívizélhűdés vetett véget életének. Halálát özvegyén kívül két gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Veszett macska garázdalkodása.** Varjason minap egy veszett macska garázdalkodott Bresser Ádám házában, a kinek nejét és leányát megmarta. Az asszonyt és a leányt Budapestre a Pasteur-intézetbe szállították.

— **Visszaélés a vasuti jegyekkel.** A MÁV igazgatósága közli: A vasuti menetjegyekkel ismételtelen történt számos visszaélés szükségessé tette, hogy a jegyeknek és az ezekhez tartozó egyéb igazolványoknak ellenőrzését fokozottabb mérvben oly módon fogatosítsassuk, amint ez a külföldi vasutaknál történik. E célból az üzlet-szabályzat 21. §-ában, illetve annak II. póthatározmányában foglalt rendelkezések alapján érdekelt közlegeinket, ugymint a kapusokat, jegyvizsgáló kalauzokat és általában az ellenőrzőket szigoruan utasítottuk, hogy az utazó-igazolványoknak, és pedig úgy az egyszeri utazásra szóló, mint az időszakos vagy állandó érvényes utazó-igazolványokat a jegyszedőknek átadják, a további utazásra szükséges jegyet pedig mutassák fel. — Annak megemlítése mellett, hogy e tekintetben a külföldön is hasonló szigorú intézkedések állanak fenn, az utazó közönséget egy alkalommal már a napilapok utján figyelmeztettük; minthogy azonban eme figyelmeztetés dacára ellenőrző közlegeink az utazó közönség részéről mind sűrűbben megújuló ellentállással találkoznak, újból figyelmeztetjük és kérjük az utazó közönséget, hogy a menetigazolványt idővesztés és egyéb a menetjegy előkeresésével járó kellemetlenség kikerülése végett saját érdekében kézzel tartani és közlegeinknek a menetjegy előmutatására irányuló kötelességszerű felhívásának ellenvetés nélkül megfelelni szíveskedjék.

Duna-ünnepély Csentán.

(Humoreszk.)

— július 22.

Nevezetes és az egész Gránicon méltó nagy felfordulást előidézett Duna-ünnepélyről értesít bennünket távirati uton Csentára kiküldött külön tudósítónk.

Ezen országos ünnepélyről, nehogy a hatást és történeti hűséget rontsuk, a táviratokat egész mesztelenségében közöljük. Itt említjük, hogy lapunk sem költséget, sem munkát nem kimélt arra nézve, hogy ezen a már lezajlott budapesti Duna-ünnepélyt messze tulszárnyaló csentai Duna-ünnepélyről pontos, gyors és megbízható tudósítást bocsásson lapunk igen tisztelt előfizetőinek rendelkezésére, méltán remélvén ez által azon igen tisztelt előfizetőink sorában is némi elismerést elérni, kik letéve eddigi szokásaikat, a mult évről fenmaradt „hátralekos előfizetésüket” posta fordultával meg fogják küldeni, annál is inkább, mert ezen hátralekukért teljes bizalmunkat már rég kiérdemelték.

De hadd beszéljen a táviró.

Csentá, d. e. 9 óra.

Éppen most értesülök arról, hogy Csentá község érdemes nótáriusa előtt sikerült végleg megkötöni a szerződést a szurduki komp bérlőjével, mely szerint az gőzöst (egy kiérdemesült Adriai rendőri gőzsolnakot) 1800 fillérért a kirándulók számára rendelkezésre bocsájítja.

Miután a szerződés megkötése alatt az egész Gránicról folyton jelentkeznek tömeges résztvevők, a szerződést egy ponttal ki kellett bővíteni, hogy vállalkozó a gőzös után még két kompot köteles kötni és ezen kompot is a vállalkozó rendelkezésére bocsájított — szeretott, de megbukott képviselőjelölt ur után megmaradt és teljesen jó karban levő nemzeti színű zászlókkal feldiszi-teni.

— d. e. 10 óra.

Jelzett zászlókkal Csentá nagyközsége máris teljesen fellobogozva. Az emberek izgatottan várják a történelmüket. Az izgalom tetőpontját éri el, midőn a résztvevő tömeg megvendégelésére szolgáló 4 drb bürgét az egyik kompra elhelyezik. A bürgék bögését csak a meg-megújuló éljen-zés harsogja tul.

— d. e. 10 óra 10 perc.

Most vonul fel Csentá község 3 tagból álló szerezsan őrsége a közrend biztosítása érdekében. (Utólag értesülök, hogy ezen kiérdemesült birka tolvajok főleg a paprikást fogják elkészíteni.)

— d. e. 11 óra.

A rendezők elhatározták, hogy tekintettel arra, miszerint az ünnepély nappal tartatik meg, illumináció nem leand. Ez nagy kedvtelenségét idézett elő a résztvevők között és már nagyobb mérvű demonstrációtól lehetett tartani, de szerencsére éppen e pillanatban guritják a boros hordókat a kompra, mi a kedélyeket nagyban lecsendesítette.

— d. e. 11 óra 30 perc.

Az ünnepély kezdetét vette. A Duna partján felállított 4 szőlőcsész sortúzet ad, mi a felszállást jelzi. — A katonazenekar rázendít a Kölcsey Hymusra. — Egét verő éljenzés. — A rendezőség okulva a Budapesten tartott Duna-ünnepélyen történekről — a Gotterhaltét mellőzte, ez különösen Csentán volt ajánlatos. A hangulat lelkes. A résztvevők száma 30.000.

— d. e. 12 óra.

A kompok telve vendégekkel. A parancs az indulásra most hangzik el. A gőzös füstöl, a gép prűszköl, de a komp — nem mozdul. A sip megadja a vészjelét. A rémület általános. A zaj között sikerült megtudnom, hogy a vészjel azért adatott, mert a gőzös a kompotat nem bírja vontatni. A vészjel csak a rendezőknek szólt; mi némileg megnyugtatta a tömeget, nem úgy a rendezőket, kik ész nélkül rohannak hol a partra, hol meg vissza a kompra. — Elvértve hangos abecugok is voltak hallhatók.

— d. u. 1 óra.

Ujabb program! Négy csentai angol teli-
vér fogja a kompotat Titelig felvontatni, hol stáció tartatik. Ez utóbbi megnyugtatólag hatott a tömegre, de még jobban a burge paprikás illata. Az idő állandóan derült, ami annak köszönhető, hogy a rudolfgnádi IV. számú ármentesítő társulati gátörnek nem viszket a tyukszeme.

— d. u. 2 óra.

Kisült, hogy a valódi angol négy ló sem bírja a kompotat. Indítvány hallatszik mindenfelől, hogy a rendezőséget szintén a hámoz kellene kötni.

A burge paprikás már tálalva lesz. A harmadszori kivetés után jelentkezik egy vendég szólásra és élteti a rendezőséget. A zene rázendíti a Gotterhaltet (tévedésből a Hymnus helyett), mire úgy a szónokot, mint a bandát a Dunába dobják. Leirhatatlan a kavarodás.

— d. u. 5 óra.

Végleg lemond a rendezőség arról, hogy a vendégeket Titelig szállítsa, különösen tekintettel arra, hogy ott nehezen menne a kiszállás. A rendezőség azon véleményben van, hogy a résztvevőknek már úgy is mindegy lehet. Különben is a Dunába való gyakori és merev nézésből azt fogják hinni, hogy a Duna vize áll és a komp halad előre. Most pld. éltetik az obstrukciót.

— este 9 óra.

Megváltoztatták a program egy részét, hogy igenis lesz illumináció, arra való tekintettel, hogy immáron sötét van és az illumináció lehetősége beállt. Általános a lelkesedés, mert a rendezőség elhatározta, hogy felgyújtja a rudolfgnádi ármentesítő és belvízlecsapoló-társulat nagy rőzse rakását. A résztvevők között azonban némelyek ezzel nincsenek megelégedve, hanem kívánják, hogy gyujtassa fel a rendezőség a szerb templom tornyát. Vannak, kik azt követelik, hogy legjobb lesz Csentá nagyközségét felgyujtatni, mert úgy vélekednek, hogy úgy sem volna nagy kár érte, de a hatás a Gellért-hegyi tűzijátékot bizonyosan felülmúlva.

A rendezőség ezen indítványok hallatára részben megszőkik, részben ott marad, már t. i. azok, kik teljesen elilluminálódtak. A résztvevők már ott tartanak, hogy Khuen-Hédervárnak

üdvözlő táviratot szánnak, — de egy a baj, nincs táviró. — A hangulat emelkedett — egétverő éljenzés közben ég a rőzserakás. A hatás leirhatatlan.

— éjjel 12 óra.

Egyik táviratom részben téves. Nincsenek itt 30.000-en, hanem van e helyett 30 nótárius a Gránicból. Kérem ezt ekként kicorrigálni.

— reggel 1 óra.

Lelekedésemben azt táviratoztam, hogy a katonabandát bedobták a Dunába. Kérem ez tévedés, mert nem is volt itt katonabanda, de meg volt a dudás, aki azonban igen szépen dudált. Kérem ezt is rektifikálni.

— reggel 3 óra.

Az a vélelem és általános óhaj, hogy nem szükséges okvetlen a szerb templom tornyát felgyujtatni, de oportunitási szempontból Csentá községet sem. Az ünneplők önsz személybiztonsági szempontból már a parton vannak és a rőzse körül melegszenek. A hangulat, meg a bor erősen megesappant.

— reggel 4 óra.

A parton felállított 4 esősz elsüti fegyverét, mi az ünnepély végét jelenti, a dudás pedig rázendít a Gotterhaltéra. Általános zsvivózás és elbucuzás. A rendezőséget a Rendőri Közönyben körözik.

— ch.

Irodalom és művészet.

* **A budapesti Magyar Iparművészeti Társulatnak** lakberendezési kiállítása július és augusztus hónapokban, hétfő és péntek kivételével naponként 9—1 óráig megtekinthető az Orsz. Iparművészeti Múzeumban. Hétköznapokon a beléptidj 60 fillér, vasárnapon 30 fillér. A Budapestre utazók különös figyelmébe ajánljuk ezt, mert a nyári hónapokban a főváros látivalói igen megesappantak. Akik barátjai a modern műiparnak, azok sok élvezetet nyerhetnek a Magyar Iparművészeti Társulat lakberendezési tárlatán és bazárjában eladásra kerülő tárgyakon, a melyek egyrészt a magyar művészi ipar haladottságát dokumentálják, másrészt pedig arra tanítanak, hogy a művészet segítő kezével a lakásban a fáradt test pihenő helyét miként kell a lélek otthonává is varázsolni.

* **Kinek van igazja?** Ezen a címen érdekes politikai röpirat jelent meg Kassán. Írta: „Igazmondó.” A helyzet erős hullámverés nagy számban produkálja most a politikai röpiratokat. Régóta nem volt olyan idő, mint ez a mostani, a mely annyi politikai írók teremtett volna. Ez a röpirat azért érdekes és azért válik ki a többiek közül, mert szokatlanul bátor fölfogás, erélyes hang támogatja a benne felsorolt érveket, a melyek az ellenzék ismeretes és hangzatos motívumait támadják erős logikával.

TÁVIRATOK.

A pápa halála.

A magyar kormány részvéte.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti táv.) A magyar kormány részvétét a pápa halála fölött a külügyminiszterium utján fejezi ki a biborosi testületnek. Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök a kormány nevében már kondoleált Talliani biborosnál.

A hercegprimás Rómában.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egyes lapok azt írták, hogy Vaszary Kolos, biboros hercegprimás gyengélkedvén, nem utazik Rómába s így nem vesz részt a pápaválasztó conclaveban. Mint most teljesen hiteles forrásból jelentik, ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak s a hercegprimás a szokott kísérettel igenis elmegy Rómába és részt vesz a conclaveban. Az indulás napját még nem állapították meg.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Vaszary Kolos biboros hercegprimás, mint most megállapították, Kohl Médárd püspökkel holnap utazik Rómába a conclavera.

Gyászszertartások a pápáért.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti táv.) XIII Leo pápa elhunytá alkalmából Vaszary Kolos biboros hercegprimás ő eminenciája külön fog intézkedni a gyász-

szertartásokat illetőleg. A hercegprimás rendeletét nyomban szétküldik az ország összes egyháznak és a rendelet szerint fognak eljárni úgy a világiak, mint a szerzetesek. Főpapjaink és azok a plébánosok, kik szabadságukat élvezik, mind visszatérnek állomásukra.

A pápaválasztás.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rómából táviratozzák: A vatikánban nagy előkészületek folynak a pápaválasztó conclavera, a mely valószínűleg augusztus 2-án fog összeülni. A pápa utódjára vonatkozólag nagyon elágazók a vélemények a biborosi karban is és így ma még a jövő pápa személyéről megközelítőleg sem lehet szólni.

A pápa végrendelete.

Budapest, július 22 (A „Torontál” eredeti távirata.) A pápa végrendeletét holnap fogják felbontani. Hir szerint a szent atya politikai végrendeletet is hagyott, melyben intézkedések vannak a conclavera vonatkozólag.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése július hó 22-én.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, július 22.

A képviselőház mai ülése iránt nagy érdeklődés nyilvánult, mert mára jelezte Apponyi Albert gróf, hogy beszélni fog. A képviselők nagy számmal jöttek el az ülésre s a karzatok egészen megteltek. Apponyi Albert gróf mindjárt az ülés elején emelkedett szólásra s beszédét, a mely mint rendesen, ezuttal is a szónoklás művészetének klasszikus formája volt, minden oldalról nagy figyelemmel hallgatták.

Apponyi Albert gróf azzal kezdte beszédét, hogy bizalmát fejezi ki a kormányának, mely Széll politikáját követi. Khuen-Héderváry gróf a legalkalmasabb férfi most az ügyek vitelére s az ellene intézett támadások alaptalanok. Ő — a szónok — katonai kérdésekben a múltban is s most is a nemzeti szellem s a nemzeti eszme érvényesülésére törekedett. Szentiványi programját magáévá tette és ma is állja, még akkor is, ha ezzel hibát követett volna el, mert nagyobb hiba volna a politikai megbízhatatlanság. (Tetszés.) Figyelmébe ajánlja a honvédelmi miniszternek, hogy a magyar tisztek áthelyezése lassan történik. Sürgeti a katonai perrendtartást és benne a magyar nyelv érvényesülését. A vezényszó kérdésében azt mondja, hogy nem tartja föltétlenül szükségesnek a magyar nyelvet. Fölolvassa 1889-ben mondott hasonló szellemű beszédét. A vezérleti elv milyenségét a nemzet és a király együttesen határozhatja csak meg. Konstatálja azonban, hogy a korona a német nyelvet jóhiszeműleg törvényesen, az alkotmányos kormányoknak évtizedeken át való hozzájárulásával használja. (Mozgás.)

Rákosi Viktor: Gyöngye ellenzék, gyáva kormányok.

Apponyi Albert gróf: Erről nem beszélek, de tény, hogy törvénysértés nem történt. Ha bűn történt, 67 óta minden kormány bűnös. Így Szilágyi, Wekerle... (Zajos kiáltások a szélsőbalról) Mind mind!

Apponyi Albert gróf: Ebből az következik, hogy a törvényt azok közül, a kik csinálták, senki se értette, csak akik attól távol állanak. De hiszen a függetlenségi párt 35 év óta a kérdést csak mint gravament tárgyalta. Most először próbálják meg törvényhozási uton reparálni, de azonnal az ultima rációhoz fordulni lehetetlen. Kijelenti, hogy a magyar nyelvet a csapatokban óhajtja s ennek előbb-utóbb be kell következnie, (Viharos taps.) mert ez a nemzeti konszolidáció és a dinasztia érdeke. (Megújuló taps és éljenzés.) De kormánynyilatkozatot nem követel, mert csak olyat követelhet, melynek konzekvenciájával tisztában van. Meg van győződve, ha ily

irányban egy közakarát kialakul, a korona nem akadályozza. (Viharos taps.)

Kiáltások a szélsőbalon: Hát ki akadályozza?

Rákosi Viktor: Álljunk össze!

Apponyi Albert gróf: De áttekinti az egész helyzetet és bár szíve melege a nemzeti cél felé hajtja, érzelmeit összegegyeztetni az ész tanácsaival. (Viharos taps.) Minden gondolata, végcélja Magyarország. De mert nem idézi fel minduntalan a mult keserűségeit, ne nevezze labancnak, mert magyar szempont vezet minden tettét. (Percekig tartó taps. Khuen Héderváry miniszterelnök is tapsol.) Szól ezután Apponyi az obstrukcióról s azt mondja, hogy azóta erősebben mozgolódnak Magyarország külső és belső ellenségei. Presztízünk, politikai súlyunk sülyed. (Helyeslés jobbról, zajos ellentmondások balról.) Itt van a roppant anyagi kár, a törvénytisztelet meglazulása, az ex-lex megszokása. Kérdés, megérdemli-e a sebeket a cél.

Ugron Gábor: A magyar nyelv megérdemli.

Apponyi Albert gróf: Igen, megérdemli, de nem arról van szó, hogy most rögtön megvalósuljon

Zajos kiáltások balról: Igéretet adjanak!

Apponyi Albert gróf: Honnan tudják, hogy három hónap mulva nem lesz-e kedvezőbb a helyzet? De ha nem is tudják, akkor is kevesebbet szenvedne az ország, ha előbb visszajutna a normális helyzetbe.

Khuen-Héderváry Károly gróf a korona megbízásából tárgyalt az ellenzékkel. Nem egyéni becsületszóról van szó, hanem politikairól. A korona előtt a nemzetnek presztízst, megbízhatóságot fenn kell tartani. (Viharos taps.) Soha annyi viszály ebben a parlamentben nem volt nemzeti célokért 67-es alapon, mint ma.

Zajos ellentmondások balról: Lássuk mivel!

Apponyi Albert gróf: Látjuk minden jelből, a szívek megnyílnak, haladunk.

Kiáltások balról: Lassan, lassan!

Apponyi Albert gróf: Lassan, de biztosan. (Taps.) Mint hazafi szól a hazafiakhoz. Nem látja célját ily küzdelemnek. Aláírja Mezössynek, hogy aki az abszolutizmustól fél, az gyáva, de csak ha saját börtöt félti. (Taps.) Ám a ki a nemzetet, a nemzet jövőjét félti, az jó hazafi és kötelességét teljesíti. (Percekig tartó taps és éljenzés.)

Apponyi beszéde után Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök s az összes miniszterek, valamint mások számosan Apponyihoz sietnek s melegen gratulálnak neki.

A korona szerelmi drámája.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Brunner Sándor vadászkatonája öt lövéssel agyonlőtt egy Barta Ferenecé nevű asszonyt, aki a besorozás előtt azt ígerte neki, hogy nejevé lesz s az ígérte most nem akarta megtartani. A gyilkost letartóztatták s átadták a katonai hatóságnak.

Gyilkos leányrablók.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Aradról jelentik: Özv. Pánics Markóné kumácsi asszonynak Danica nevű szép leányát Bugarszki Péro és Jócó és Radovanovics Milos odaváló legények, mikor a leány anyjával a mezőről hazagyökekezett, el akarták rabolni. Az anya védte leányát, mire Bugarszki vasvillával leütötte az asszonyt, úgy, hogy nyomban meghalt. A legények a leányt azután magukkal is vitték s elrejtőztek vele, de a csendőrség csakhamar ki nyomozta őket s mindháromjukat letartóztatta.

Gyilkosság az örökség miatt.

Budapest, július 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Nagyváradról jelentik, Hegyköz-Ujlak községben kegyetlen gyilkosság történt

örökségi ügy miatt. A Finta és Juhász családok egy ideje engesztelhetetlen gyűlölettel voltak egymást iránt, mert Juhászék azt állították, hogy Fintáék megcsalták őket az örökségnél. A Juhász család bosszút is esküdött Fintáék ellen s ezt tegnapelőtt hajtották végre Finta Lajoson. A két Juhász fiu megleszte Fintát s kaszával fölmetszték a hasát. A szerencsétlen ember nyomban meghalt, a gyilkos rokonokat pedig letartóztatták.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 22 (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kissé csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.18	—
Tengeri (júliusra)	6.32	—
Tengeri (augusztusra)	6.28	—
Tengeri (májusra 1904.)	4.98	—
Zab (októberre)	5.34	—
Rozs (októberre)	6.15	—

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.
Érvényes 1903. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versez, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Panesováról: délután 5 óra 55 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Versezről, Alibunáról és Temesvárról: este 7 óra 15 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
Panesováról: reggel 7 óra 23 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versezre: délután 6 óra 45 p.
Panesovára: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Temesvár, Versez, Antalfalva—Panesova és Alibunára: reggel 3 óra 33 p.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 33 p.

566. végrh. sz. 1903.

598—1.1

Árverési hirdetés

Alulírt kiküldött bir. végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a nagybecskereki kir. járásbiróságnak 1903. évi V. 781. sz. végzésével Hubert Zsigmond dr. nagybecskereki ügyvéd által képviselt Pelczér Márkus felperes részére Kelemen Gábor alperes ellen 55 kor. 36 fill. tőkekövetelés jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 950 koronára becsült ingóságokra a nagybecskereki kir. biróság 1903. V. 781 2. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagybecskereken leendő megtartása határidőül 1903. évi augusztus hó 3. (három) napjának d. e. 8 órája kiltüzetik, a mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasztassák.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagybecskereken, 1903. évi július hó 17. napján.

Simonich Zsigmond,
kir. bírósági végrehajtó.

Meghívó

a „Beodra-Karlovai Önsegélyző Szövetkezet“ I. évtársulatának
1903. évi augusztus 9. napján délután 2 órakor az intézet helyiségében
megtartandó

V. RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

T á r s y:

1. Az igazgatóság évi jelentése az 1903. I. feléről szóló üzletéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény megadása.
3. Igazgatóság, választmány és a felügyelő-bizottság megválasztása.

4. A szövetkezet I. évtársulata felszámolása dolgában határozat és a felszámoló-bizottság megválasztása.
5. Két tagból álló jegyzőkönyvhitelítő-bizottság megválasztása.
6. Indítványok.

Beodrán, 1903. évi július hó 19-én.

Lutgé Sándor, elnök.

A „Beodra-Karlovai Önsegélyző Szövetkezet“ z á r s z á m a d á s a az 1903. évre.

A „Beodra-Karlovai Önsegélyző Szövetkezet mérlege 1903. évi június hó 30-án. V. évfolyam.“

Fkv. sz.	V a g y o n	Összeg				Fkv. sz.	T e h e r	Összeg					
		K.	f.	K.	f.			K.	f.	K.	f.		
21	Pénzkészlet 1903. évi június hó 30-án	1184	95			14	Törzsrészesvények	25313	K. 91 f.	25313	91		
26	Előleg kölcsön	7182	—			6	Tiszta nyereség 1899. 1/2 évre	25	„ 62 „				
22	Betétek	19718	15			11	Tiszta nyereség 1900. évre	390	„ 94 „				
25	1 adós (könyvek és nyomtatványok)	100	60	28185	70	16	Tiszta nyereség 1901. évre	735	„ 47 „				
						23	Tiszta nyereség 1902. évre	1082	„ 05 „				
						27	Tiszta nyereség 1903. 1/2 évre	637	„ 71 „	2871	79	28185	70
		28185	70	28185	70					28185	70	28185	70

Fkv. sz.	V e s z t e s é g	Összeg				Fkv. sz.	T e h e r	Összeg					
		K.	f.	K.	f.			K.	f.	K.	f.		
4	Irodai szerek és nyomtatványok (I/77.— I/92.73)			169	73	18	5% betét kamat I. fele	403	K. 29 f.				
6	Kezelési költségek az anyaintézet részére és pedig: 1899. 1/2 évre 2562 K. tiszta nyereség után 10%	2	56			19	Előleg kamatok	234	K. 42 f.	637	71		
11	1900. „ 390-94 K. „ „ 10%	39	09			4	Leírások			456	90	1094	61
16	1901. „ 735-47 K. „ „ 10%	73	55										
23	1902. „ 1082-05 K. „ „ 10%	108	20										
28	1903. „ 637-71 K. „ „ 10%	63	77	287	17								
18	1903. 1/2 évre tiszta nyereség			637	71								
19												1094	61
				1094	61							1094	61

Beodrán, 1903. évi július hó 19-én.

„BEODRA-KARLOVAI ÖNSEGÉLYZŐ SZÖVETKEZET.“

Grifaton György, pénztárnok.

Szloboda Mihály.

Lutgé Sándor.

Spitzer Salamon, könyvelő.

A fő- és mellékkönyvekkel minden részben összehasonlítottván és helyesnek találtatott.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Berger János.

Áron Jakab.

Fogarasi Lajos.

AZ IGAZGATÓSÁGI BIZOTTSÁG:

Szloboda Mihály.

Mohaupt Ádám.

(595—1.1)

ad 1337. sz. 1903.

597-3.1

Árverési hirdetemény.

Tisza-Hegyes község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a községi képviselőtestületnek 51. kgy. 3272/1902., illetve 119. kgy. 1902., 327/1903. sz. alatt kelt és törvényhatóságilag 1933. kgy. 38662/1902. és 425 kgy. 7195/1903 sz. alatt jóváhagyott határozata értelmében Tisza-Hegyes község, mint erkölcsi testület tulajdonát képező és a tiszahegyesi 1104. számú telekjegyzőkönyvben felvett és ugynevezett „Tábla“ nevű szántóföld — körülbelül 371 hold — 2 és 5 holdas parcellákban nyilvános árverés útján örök áron eladatni fog.

Az árverés a helyszínén 1903. évi augusztus hó 10-én délelőtt 8 órakor fog megtartatni, mely napra a venni szándékozók meghívottnak azzal, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

Kelt Tisza-Hegyesen, 1903. évi július hó 18 án.

Grezo Dénes Gyula,
jegyző.

Alexity,
bíró.

● A „Torontál“ kiadóhivatalában ●

kapható

Somfai Jánosnak

Kutyavár

és más apróbb históriák

cími könyve,

melyet úgy a sajtó, mint a közön-
ség nagy elismeréssel fogadott.

Ára:

● füzve 3 kor. = kötve 5 kor. ●

(524-x.28)

1216/II. 1903. számhoz.

591-3.3

Hirdetemény.

A módos-dettai tvh. közut 40—41 km. szakaszán levő Temeshid vámszedési joga folyó évi szeptember hó 1-jétől 1906. évi szeptember hó 1-ig bérbe fog adatni.

A fentemített bérbeadás biztosítása céljából folyó évi augusztus hó 10-ik napjának délelőtti 11 órájára a torontálvármegyei kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi bérbeadás elvállalására vonatkozó s az ajánlati költség után számítható s a részletes feltételekben előírt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap délelőtt 11 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó részletes feltételek és szerződési minta a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1903. július 15-én.

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatal főnöke:

Faur,
kir. főmérnök.

Üzlet-áthelyezés.

Használja fel minden ember az alkalmat olcsó bevásárlásra. Üzletem áthelyezése miatt tetemesen leszállítom a legújabb divatárukat, u. m.:

Férfi szalma- és nemez-kalapokat, bőrcipőket, nyakkendőket, harisnyákat stb.

Női divatáruban: Blousokat, alsósoknyákat, női fel- és magas cipőket, napernyőket, fürdő-kabátokat stb.

PETZ ANTAL

női- és férfi divatkereskedő
Nagybecskerek

(586-10.4)

Augusztus 1-től kezdve a Torontáli bank ujonnan épült palotájában.

Augusztus 1-től kezdve a Torontáli bank ujonnan épült palotájában.

Augusztus 1-től kezdve a Torontáli bank ujonnan épült palotájában.

Torontálvármegye zombolyai járás főszoigabirája.

4519. sz. 1903.

594-3.2

Pályázati hirdetemény.

Torontálvármegye zombolyai járás M.-Czernya községében 800 korona évi fizetéssel javadalmazott ujonnan rendszerezett segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képeztetésüket s eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi augusztus hó 10-ig annál is inkább terjesszék be, mert a később érkezőket figyelembe nem veszem.

A választás később fog kitűzteni.

Zombolya, 1903. évi július hó 20-án.

Dr. Csávósy Ignác,
szolgabíró, vm. tb. főjegyző.

Akár szép.

Akár eső.

„Marcoin“-féle vendéglő.

Kedden, 1903. július hó 21-én

a temesvári

Elite Varieté Ensemble

első vendégjátéka LICHTENSTEIN SOMA igazgatása alatt.
Csakis elsőrendű művészek fellépése

és pedig
JAQUES PAUL

hires salohnumorista

POLDI FLOTT **TARJÁN GUSZTI****FRANZ WAGNER**

és a többi művészek.

Fényes esaládi műsor.

Belépődíj 1 korona. — Kezdődik este 8 órakor.

Számos látogatásért esedez (593-3.3)

Lichtenstein,
igazgató.Marcoin,
kaszinó-vendéglős.

762/1903.

592-3.3

Árlejtési hirdetemény.

Torontálmegye törvényhatósága által jóváhagyott, az 1903. évi költségterv értelmében Partos községben a község háza tetőzetének áttakarása s egyéb javítások, valamint a községi örház tetejének felemelése s egyéb javítása 820 korona erejéig foganatosítottatik.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen munkálatot elvállalni óhajtják, miként erre vonatkozó írásbeli ajánlataikat 3 héten belül, vagyis 1903. évi augusztus hó 8-ig alólírott előjáróságnál adják be, mert a később érkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az árlejtési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők, vállalkozók kötelesek ajánlatukhoz az előírányzott összeg 10%-át készpénzben vagy értékpapirban csatolni.

Partoson, 1903. évi július hó 18-án.

Hajnal Manó,
jegyző.

Sotor Péter,
bíró.

Elemi és felsőbb leányiskolai tan- és nevelőintézet megnyitása.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 85545/1902. sz. alatt kelt rendelete alapján engedélyt adott, miszerint itt helyben a jövő 1903/4-iki iskolai év megkezdésével egy benlakással egybekapcsolt 4 osztályu elemi és 6 osztályu felsőbb leányiskolát nyissak. Ezzel kapcsolatosan egy női par, valamint festőtanfolyamot is nyitok és mint eddig, ezentul is elvállalom magántanulók előkészítését a tanítónő, valamint óvónőképző-tanfolyamra, kik a budapesti, illetve hódmezővásárhelyi állami tanintézetekben vizsgáznak és nyernek államérvényes oklevelet.

A beiratások július 1-től a tanév megkezdéséig folynak naponta délelőtt 10—12-ig, délután 4—6-ig a Nádor-utca 5. sz. a. lévő intézetben.

— Tandíj: az elemi iskolában 5 kor., a felsőbb leányiskolában 10 korona havonta, a francia nyelv tanításával együtt. —

Bővebb felvilágosítással és prospektussal készségesen szolgál az intézet tulajdonosnője

(522-20.10)

MESSINGER KAROLIN,

okl. polg. isk. és tornatanítónő, Nagybecskerek.

FELTÜNŐ UJDONSÁG.**Delice**

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

560-x.6

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.